

## **ROZPOZNAWANIE SYTUACJI POŻARNICZEJ**

Przystąpienie do działań ratowniczo-gaśniczych powinno być poprzedzone rozpoznaniem sytuacji, jaka panuje na miejscu zdarzenia. Ważne jest bowiem, aby posiadane siły i środki wykorzystywane były w działaniach optymalnie. Ważne jest także, aby sytuacja pożarowa, która przy każdym pożarze jest inna, nie spowodowała zaskakujących zagrożeń. Rozpoznanie jest czynnością, która pozwala na uzyskanie informacji o pożarze, jego rozwoju, wywołanych zagrożeniach i możliwościach skutecznej interwencji. Nierzadko rozpoznanie przebiega w dwóch fazach: wstępnej i właściwej.

### **Rozpoznanie wstępne**

Czynność rozpoznania wstępnego polega na zebraniu informacji o zewnętrznych objawach pożaru, o jego rozmiarach, kierunku rozprzestrzeniania się. Wstępnie rozpoznać należy także wywoływane ogniem zagrożenie dla sąsiednich obiektów lub zgromadzonych w pobliżu materiałów, występujące zagrożenie dla ludzi i zwierząt. Rozpoznanie wstępne dokonuje dowódca bezpośrednio po przybyciu na miejsce akcji. Pomaga mu ono w podjęciu pierwszej decyzji dotyczącej kierunku rozwinięcia własnych sił i środków.

### **Rozpoznanie właściwe**

Podczas rozpoznania właściwego zachodzi potrzeba dokładnego zbadania wszelkich zagrożeń oraz określenia sposobów przystąpienia do działań ratowniczo-gaśniczych. Zwraca się wówczas uwagę szczególnie na:

- . zagrożenie życia ludzkiego poprzez dokładne określenie ewentualnych miejsc przebywania ludzi,
- . miejsce powstania pożaru, jego wielkość i szybkość rozszerzania się,
- . kierunki rozprzestrzeniania się pożaru, ruchy powietrza, zadymienie,
- . rodzaj palących się materiałów,
- . zagrożenie wybuchem, skażeniem, promieniowaniem, wytrzymałość konstrukcji stropów i ścian na przepalenie lub zawalenie się,
- . możliwość poboru wody do celów gaśniczych,
- . drogi dojścia umożliwiające prowadzenie ewakuacji i działań gaśniczych.

Rozpoznanie właściwe może prowadzić dowódca akcji lub wyznaczony przez niego strażacy. Prowadzi się je równolegle z rozpoczętymi czynnościami ratowniczymi. Niezbędne informacje można zdobywać poprzez obserwacje własne lub uzyskując je od osób znających miejsce i otoczenie, na którym doszło do zdarzenia. Rozpoznanie właściwe pozwala dowódcy na opracowanie planu skutecznego i szybkiego zlikwidowania pożaru, ułatwia podejmowanie właściwych decyzji, daje bowiem znacznie większą wiedzę, niż rozpoznanie wstępne.

Niestłusznie można by przyjąć, że czynności rozpoznawcze (tak w fazie wstępnej jak i właściwej) kończą się na początku działań ratowniczo-gaśniczych. Tak jednak nie jest. Pożar jest zjawiskiem, które może i nierzadko zaskakuje różnymi nowymi sytuacjami. W zasadzie każdy rozwija się inaczej. A więc obserwacja jego przebiegu - a tym samym ciągle rozpoznawanie - musi zachodzić przez cały czas trwania akcji. Rozpoznanie prowadzi na swoim stanowisku każdy strażak, który zobowiązany jest reagować na każdą zmianę zagrożenia. Wcześniej powiedziane zostało, że rozpoznanie przeprowadza dowódca i ewentualnie wyznaczone przez niego osoby. Rozszerzając to zagadnienie należy powiedzieć, że żadne normy nie określają ściśle, kto jakie czynności rozpoznawcze przeprowadza. Sposób prowadzenia rozpoznania zależy generalnie od istniejącej sytuacji. Są jednak wypracowane pewne schematy dla sekcji. Rozpoznanie ogniowe prowadzone jest najczęściej przez dowódcę i przodownika pierwszej roty. W sytuacjach bardziej skomplikowanych w rozpoznaniu ogniowym bierze udział dowódca i cała pierwsza rota, a nawet cała sekcja. Rozpoznanie wodne spoczywa zazwyczaj na drugiej rocie. Do przeprowadzenia w sposób prawidłowy rozpoznania ogniowego niezbędne są niekiedy: aparaty oddechowe, sprzęt burzący, linki asekuracyjne, latarki, gaśnice, ubrania żaroodporne itd. Rozpoznanie wodne może wymagać zabrania ze sobą klucza do hydrantów, latarki, topora, łopaty i innego sprzętu. Skuteczne rozpoznanie opiera się najczęściej na prawidłowej obserwacji. Obserwacja zaś jest nierzadko bardzo utrudniona ze względu na duże zadymienie i wysoką temperaturę otoczenia. Warto więc posiadać pewne umiejętności obserwowania zjawisk nawet w znacznie utrudnionych warunkach. W zdobyciu tych umiejętności mogą być przydatne różne wskazówki.

**P**łonący materiał można dosyć skutecznie rozpoznać na podstawie cech dymu. Przetaczam zatem kilka cech dymu dla niektórych palnych materiałów:

- \* suche drewno - niewielka ilość szarocznego dymu o zapachu smolistym,
- \* papier, stoma, siano - dym biało-zielony,
- \* oleje, tłuszcze, smary – brunatno-czarny dym o zapachu świeżo wydobytego węgla,
- \* benzyna, nafta, olej napędowy - gęsty, czarny dym o zapachu nafty,
- \* guma - czarnobrunatny dym o zapachu siarki,
- \* wełna - brunatny dym pachnący palącym się tłuszczem.

**W**arto pamiętać, że w dymie o barwie niebieskiej, żółtej lub białej i słodkawym lub gorzkawym smaku mogą znajdować się substancje trujące. Dużym utrudnieniem jest także rozpoznanie dymu podczas pożarów rozwiniętych. Płoną bowiem wówczas przeważnie różne materiały i będziemy mieć do czynienia z mieszaniną różnych dymów. Źródłem informacji o płonących substancjach może być także wygląd płomienia. Np. silnie kopcącym płomieniem spalać się będą takie substancje jak: propan-butan, acetylen, nafta, oleje, tłuszcze. Żółty płomień świecący charakterystyczny jest dla metanu, celulozy, zaś płomieniem prawie bez koloru spala się spirytus metylowy, cukier, gliceryna.

**W** niektórych rodzajach pożarów będziemy mieć do czynienia nie z ogniem, a żarzeniem. Żarzenie jest bezpłomieniowym spalaniem, a więc takim, w którym substancje spalane nie wydzielają lżejszych substancji lotnych. Poprzez żarzenie spala się np. węgiel drzewny, torf i koks. W dużym zadymieniu może być trudne zlokalizowanie miejsca źródła ognia. Pomóc mogą w tym również pewne wskazówki. Sygnałem może być miejsce wydobywania się dymu, a także pękające i wypadające szyby, palące się ramy drzwi i okien, miejsce przepalenia się dachu, uszkodzenia blachy na dachu lub pękający eternit, czy dachówki. Przemieszczający się dym z jednej strony utrudnia obserwację, z innej zaś daje pewną wiedzę o zagrożeniach. Obserwując go można wyciągnąć wnioski na temat intensywności i szybkości rozwoju pożaru. Można także określić obszar głównego zagrożenia. Dym bowiem przemieszcza się zgodnie z ruchem wiatru (powietrza) i pokazuje nam kierunek, który trzeba najbardziej zabezpieczyć. Odrębnym rozpoznaniem - na pewno bezpieczniejszym, ale także bardzo ważnym - jest rozpoznanie wodne. Szybkie odnalezienie i przygotowanie punktów czerpania wody może być bowiem podstawą skuteczności działań ratowniczych. Obiektami zainteresowania będą hydranty (naziemne lub podziemne), sztuczne zbiorniki wodne, zbiorniki naturalne jeziora, stawy, sadzawki) oraz ciekłe wodne (rzeki i strumienie). Utrudnieniem może być odnalezienie studzienki hydrantu podziemnego lub urządzeń na sieci hydrantowej. Dlatego też uzbrojenie sieci oznakowane jest specjalnymi tabliczkami umieszczanymi na istniejących trwałych elementach budynków lub na specjalnych słupach w miejscach dobrze widocznych. Tabliczki powinny być umieszczone na wysokości 2 m (na linii wzroku) i w odległości nie większej niż 25 m od elementów uzbrojenia sieci hydrantowej (hydrantów, zasuw na przewodzie hydrantowym, przesyłowym lub rozdzielczym, zasuw lub zaworów na podłączeniu do odbiorcy). Na tabliczkach umieszczone są niezbędne informacje. Duża litera mówi o rodzaju urządzenia. Np.: H - hydrant, Z - zasuwa na przewodzie wodociągowym przesyłowym, D - zasuwa lub zawór na podłączeniu do odbiorcy. Na tabliczkach są także m.in. określone kierunki i odległości do urządzenia. (Na zbiórkach szkoleniowych warto zapoznać się z tabliczkami i nauczyć się je odczytywać). Po przeprowadzeniu rozpoznania strażak (rota) składa meldunek o wynikach działań temu dowódcy, od którego otrzymał rozkaz przeprowadzenia rozpoznania. W meldunku z rozpoznania ogniowego powinno się przedstawić przede wszystkim:

- \* co i gdzie się pali,
- \* czy pożar zagraża życiu i zdrowiu ludzi i zwierząt,
- \* jak rozprzestrzenia się pożar,
- \* jakie mogą wystąpić utrudnienia podczas działań ratowniczych.

**W** meldunku z rozpoznania wodnego należy przede wszystkim określić:

- \* odległość ujęcia wody do miejsca pożaru,
- \* rodzaj punktu czerpania wody, jego pojemność, wydajność, wysokość od lustra wody,
- \* dostęp dla sprzętu pożarniczego.